

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **T.B.M.M Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

2011 yılında dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kamuoyuna yaptığı açıklamada “Dersim trajedisi” olarak tarif ettiği, devlet adına özür dilediği ve tarihsel belgelere atıf yaptığı konuşmanın ardından, bu trajedinin mağduru olan Dersimliler arşivlerin açılması talebiyle yoğun bir şekilde TBMM'ye başvurmuştur. Bu kapsamda, aralarında sürgün edilen ailelerin torunları, yakınlarını kaybedenler ve tarihsel gerçeğin ortaya çıkarılmasını isteyen yurttaşların bulunduğu toplam 5233 dilekçe, TBMM Dilekçe Komisyonuna iletilmiştir.

Bu başvurular üzerine Dilekçe Komisyonu bünyesinde özel olarak bir Dersim Alt Komisyonu kurulmuş; Komisyon, Cumhurbaşkanlığı, dönemin Başbakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve diğer ilgili devlet kurumlarından kapsamlı bilgi ve belge talebinde bulunmuştur. Dönemin Dilekçe Komisyonu Başkanı, Çanakkale Milletvekili Mehmet Daniş'in 2013 yılında basına yaptığı açıklamaya göre, sadece Genelkurmay Başkanlığı tarafından yaklaşık 46 bin sayfa olmak üzere komisyona toplamda 140 bin sayfaya yakın belge gönderilmiştir. Daniş, bizzat incelediğini belirttiği 10 bin 650 belge arasında kamuoyunun bugüne dek bilmediği pek çok bilgiye rastladığını ifade etmiştir.

Basına yansıyan bilgilere göre, komisyona gönderilen belgeler arasında;

- Bölgeye sevk edilen askeri birliklere ilişkin bilgiler,
- Sürgüne gönderilen Dersimlilere dair kayıtlar,
- Harekât planları, mühimmat ve lojistik belgeleri,

- Ölüm, kayıp ve sürgün istatistikleri,
- Dönemin Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Genelkurmay Başkanlığı arasındaki yazışmalar

gibi tarihsel açıdan son derece kritik nitelikte belgeler bulunmaktadır.

Ancak, 2015 yılı itibarıyla iktidarın söylem değişikliğine girmesi ile beraber, Dersim Alt Komisyonu tarafından toplanmış olan bu belgeler kamuoyunun erişimine açılmamış; Komisyon çalışmalarının devamı ise herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin rafa kaldırılmıştır. O tarihten sonra belgelerin akıbeti hakkında ne TBMM'ye ne de kamuoyuna doyurucu bir açıklama yapılmıştır. Toplanan belgeler adeta gizli bir arşive dönüşmüş, yüzleşme sorumluluğu açısından hayati olan bu çalışmalar belirsizliğe terk edilmiştir.

Komisyonun kurulması itibarıyla aradan geçen 13 yıla rağmen, belgelerin açıklanacağı yönündeki vaatler yerine getirilmemiş; Komisyonun topladığı evrakların nerede, hangi koşullarda ve kimlerin erişimine açık olduğu konusunda ciddi soru işaretleri oluşmuştur. Hatta, Komisyon tarafından yürütülen bu çalışmanın kendisinin bile bir başka "kayıp arşiv" haline geldiği yönünde kamuoyunda haklı endişeler mevcuttur. İlin vekili olarak söz konusu komisyon çalışmasına dair tutanak, belge, görüşleri içeren bilgileri, TBMM Başkanlığından talep eden 20.09.2023 tarihli dilekçeme de herhangi bir yanıt verilmemiştir.

Bu nedenle hem toplumsal hafızanın korunması hem devletin kendi tarihine karşı sorumluluğunu yerine getirmesi hem de yüz yıllık bir acının gerçeklerinin şeffaf biçimde açığa çıkarılması için söz konusu belgelerin akıbeti hakkında ivedilikle açıklama yapılması zorunluluk hâline gelmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- TBMM Başkanlığına bu mesele ile ilgili 20.09.2023 tarihli, bilgi edinme amaçlı verdiğimiz dilekçemize neden herhangi bir yanıt verilmemiştir?
- 2- TBMM Dilekçe Komisyonu tarafından toplanan yaklaşık 140 bin sayfalık Dersim belgelerinin mevcut durumu nedir? Bu belgeler şu anda hangi kurumun sorumluluğundadır?

- 3- Açıklanacağı ifade edilen belgeler neden bugüne kadar kamuoyu ile paylaşılmamıştır? Bu gecikmenin gerekçesi nedir?
- 4- Cumhurbaşkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve diğer kurumlardan gelen Dersim belgeleri şu anda fiziken ve dijital olarak nerededir?
- 5- Bu belgelerin kamuoyu ile paylaşılması, araştırmacıların erişimine açılması veya devlet arşiv sistemine dâhil edilmesi yönünde bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 6- Komisyon tarafından çalışma yürütmek üzere davet edilen akademisyenlerin belgeleri görmesine neden izin verilmemiştir? Bu karar kim veya hangi kurum tarafından alınmıştır?
- 7- Söz konusu belgeler üzerinde herhangi bir tasnif, sınıflandırma veya sansür işlemi yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu işlemler hangi yetkiye dayanılarak gerçekleştirilmiştir?
- 8- 2011–2015 yılları arasında Komisyon tarafından yürütülen çalışmaların raporu, taslak hâline getirildiği halde neden yayımlanmamıştır?
- 9- Dersim’de yaşamını kaybeden, sürgün edilen veya mallarına el konulan yurttaşlara ilişkin istatistiklerin yer aldığı belgeler kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?